

УДК 339.564: 338.45 (477.83)

О. С. Процевят

провідний інженер відділу розвитку виробничої сфери регіону та інвестицій ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М.І. Долишнього НАН України», м. Львів

АНАЛІЗ СТАНУ ТА ТЕНДЕНЦІЙ РОЗВИТКУ ЕКСПОРТООРІЄНТОВАНИХ ВИДІВ ПРОМИСЛОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У ЛЬВІВСЬКІЙ ОБЛАСТІ

У статті проаналізовано поточний стан та тенденції розвитку промисловості у Львівській області. Вивчено особливості експортної діяльності промислових підприємств у Львівській області. Виділено ряд експортоорієнтованих видів промислової діяльності у Львівській області. Представлено перелік активних експортоорієнтованих промислових підприємств у Львівській області. Досліджено стан іноземного інвестування промисловості у Львівській області.

Ключові слова: промисловість, експортна діяльність, експортний потенціал, підприємство, Львівська область.

Protsevyat O. ANALYSIS OF THE STATE AND TRENDS OF DEVELOPMENT OF EXPORT-ORIENTED TYPES OF INDUSTRIAL ACTIVITY IN THE LVIV REGION

The article analyzes the current state and trends of industry development in the Lviv region. The features of export activity of industrial enterprises in the Lviv region were studied. A number of export-oriented industrial activities in the Lviv region have been allocated. A list of active export-oriented industrial enterprises in the Lviv region is presented. The state of foreign investment of industry in the Lviv region is investigated.

Keywords: industry, export activity, export potential, enterprise, Lviv region.

Умови, які сьогодні склалися в нашій державі, засвідчують повільний, однак очікуваний розвиток інтеграційних процесів України та її регіонів у світовий, зокрема і європейський економічний простір. Такі тенденції неминуче торкнуться сектора вітчизняної промисловості, зокрема у сфері розвитку і нарощення її експортного потенціалу та розширення масштабів збуту на закордонних ринках.

Дослідженнями проблем промисловості, як на національному, так і на регіональному рівнях займаються провідні вчені та науковці Національної академії наук України, зокрема Інституту економіки та прогнозування під керівництвом академіка В.М. Гейця [1], Інституту економіки промисловості під керівництвом академіка О.І. Амоші [2], а також Інституту регіональних досліджень [3].

Метою статті є аналіз стану та тенденцій розвитку експортоорієнтованих видів промислової діяльності у Львівській області.

З-поміж видів економічної діяльності у Львівській області визначальне місце належить промислому сектору. Питома вага цього виду економічної діяльності у структурі ВДВ Львівської області коливається в межах 17-19%. У структурі обсягу реалізованої продукції (товарів, послуг) частка обсягу реалізованої промислової продукції займає майже третину від загального обсягу реалізації [4].

Протягом 2011-2016 рр. питома вага обсягу реалізованої промислової продукції у структурі обсягу реалізованої продукції (товарів, послуг) мала тенденцію до зростання і у 2016 році досягла 35,3% проти 26,5% у 2011 році (рис. 1).

Аналіз засвідчує, що в період 2011-2016 рр. була присутня стабільна тенденція до зростання обсягу реалізованої промислової продукції, окрім несуттєвого скорочення у 2013 році на 0,7%. Так, у 2016 році показник обсягу збільшився на 123,5%, порівняно з 2011 роком, а протягом січня-листопада 2017 року – на

21,9% у порівнянні із аналогічним періодом попереднього року [4].

Встановлено, що саме переробна промисловість посідає найбільшу частку у структурі промисловості Львівської

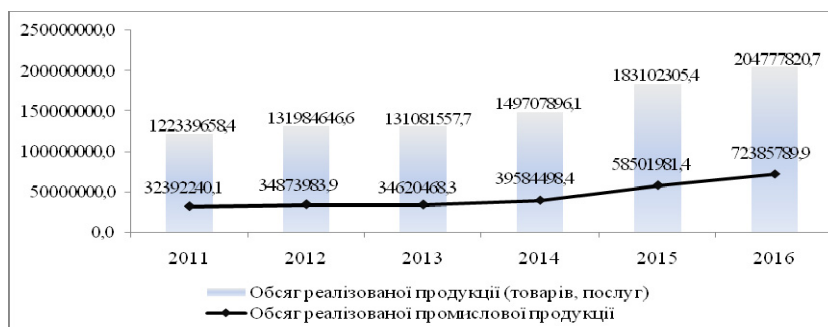

Рис. 1. Обсяги реалізованої продукції (товарів, послуг) та реалізованої промислової продукції у Львівській області, тис. грн.

Побудовано за даними Головного управління статистики у Львівській області [4]

області за показником обсягу реалізованої промислової продукції. Проте, у 2016 році питома вага цього виду промислової діяльності після незначного зростання у 2014-2015 рр. різко скоротилася на майже 9%, порівняно із 2015 роком, і надалі знижується – на 1,2% за січень-листопад 2017 року у порівнянні із аналогічним періодом попереднього року (табл. 1). Однак, на противагу цьому, у 2016 році відбулося зростання частки постачання електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря (на 6,0%, порівняно із попереднім роком) та частки добувної промисловості і розроблення кар'єрів (на 1,3%).

У розрізі видів переробної промисловості переважає виробництво харчових продуктів, напоїв і тютюнових виробів (із часткою у середньому понад 27%), виготовлення виробів з деревини, паперу та поліграфічна діяльність (понад 8%), виробництво гумових і пластмасових виробів, іншої неметалевої мінеральної продукції (понад 8%) та машинобудування (понад 6%).

Відповідно до тенденції зростання показників обсягу реалізованої промислової продукції відбулося покращення фінансового результату до оподаткування у промисловості. Відтак, у 2016 році значення фінансового результату до оподаткування було додатним та зросло на 4380798,0 тис. грн. (126,8%) проти значення –

Таблиця 1

Структура обсягів реалізованої продукції за видами промислової діяльності у Львівській області, %

Види промислової діяльності	2011	2012	2013	2014	2015	2016	січень - листопад 2017
Промисловість	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Добувна промисловість і розроблення кар'єрів	6,3	4,6	4,9	5,2	4,9	6,1	7,6
Переробна промисловість	74,2	72,9	71,9	74,8	76,3	67,4	66,6
виробництво харчових продуктів, напоїв і тютюнових виробів	27,9	33,2	32,5	34,0	32,2	29,0	27,2
текстильне виробництво, виробництво одягу, шкіри, виробів зі шкіри та інших матеріалів	3,1	2,6	2,7	3,4	3,5	3,6	3,8
виготовлення виробів з деревини, паперу та поліграфічна діяльність	8,1	8,1	8,2	8,8	8,6	8,8	9,1
виробництво коксу та продуктів нафтоперероблення	3,6	0,1	0,2	0,1	3,0	0,0	0,0
виробництво хімічних речовин і хімічної продукції	1,3	3,0	2,9	2,5	1,9	1,7	1,6
виробництво основних фармацевтичних продуктів і фармацевтичних препаратів	1,6	1,6	1,7	1,8	1,7	2,0	1,7
виробництво гумових і пластмасових виробів, іншої неметалевої мінеральної продукції	9,1	8,6	8,0	8,5	8,8	8,6	8,4
металургійне виробництво, виробництво готових металевих виробів, крім виробництва машин та устаткування	4,8	3,7	2,9	4,0	5,6	3,4	4,3
машинобудування	8,4	7,9	7,9	7,1	7,1	6,7	6,9
виробництво меблів, іншої продукції; ремонт і монтаж машин і устаткування	6,3	4,3	5,0	4,7	3,9	3,7	н.д.
Постачання електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря	17,7	20,8	21,0	18,3	17,4	23,4	24,4
Водопостачання; каналізація, поводження з відходами	1,9	1,7	2,2	1,7	1,4	3,1	1,4

Побудовано за даними Головного управління статистики у Львівській області [4]

3455100,0 тис. грн. у 2015 році. Така ж ситуація спостерігалася і в період січня-вересня 2017 року, де показник фінансового результату до оподаткування збільшився на 1628978 тис. грн., порівняно з аналогічним періодом попереднього року [4].

Найбільш прибутковою протягом 2011-2016 рр. була діяльність підприємств переробної промисловості. Показник фінансового результату до оподаткування за цей період кардинально зріс (на 1917067 тис. грн. або на 300,7 %). За січень-вересень 2017 року також відбулося зростання фінансового результату до оподаткування на 22,2 % у порівнянні із січнем-вереснем 2016 року [4].

На основі проведеного аналізу статистичних даних та, враховуючи власну точку зору, доцільно зауважити, що саме продукція промисловості є найбільш експортоорієнтованим видом зовнішньоекономічної діяльності Львівської області. Підтвердженням цього виступає те, що частка обсягу експорту промислової продукції у структурі обсягу експорту товарної продукції становить понад 86 % (рис. 2).

Так, протягом 2011-2015 рр. частка обсягу експорту промислової продукції у структурі експорту товарної продукції тенденційно спадала (від 97,0 % у 2011 році до

86,9 % у 2015 році). Однак, у 2016 році відбулося несуттєве її збільшення на 1,5 %, а протягом січня-жовтня 2017 року – на 2,3 % у порівнянні із аналогічним періодом попереднього року [4].

У розрізі структури експорту промислової продукції лівова частка належить експорту деревини і виробів з деревини (понад 11 %), електричних машин (понад 20 %) та меблів (понад 7 %) (табл. 2). Протягом 2011-2016 рр. спостерігалася нетенденційне зростання обсягів експорту продуктів переробки овочів (на 837,8 % у 2016 році, порівняно із 2011 роком), залишків і відходів харчової промисловості (на 427,6 %), шкур (на 159,4 %), меблів (на 46,5 %). Натомість, за цей період значно, але нетенденційно скоротився обсяг експорту палив мінеральних, нафти і продуктів її перегонки (на 98,3 %).

Щодо практики розвитку експортних операцій, то Департаментом економічної політики Львівської обласної державної адміністрації було розроблено каталог під назвою «Експортний потенціал Львівщини», у якому відзначено провідні експортоорієнтовані промислові

Рис. 2. Обсяги експорту товарної продукції та експорту промислової продукції у Львівській області, тис. дол. США

Побудовано за даними Головного управління статистики у Львівській області [4]

підприємства, що функціонують на теренах Львівської області та виступають активними учасниками зовнішньоекономічних відносин (табл. 3).

Дослідження показують, що одним із шляхів розвитку промисловості у нашій державі та способом підвищення промислового потенціалу виступає залучення іноземних інвестицій у процеси модернізації промислового сектора економіки.

Динаміка та структура обсягів експорту промислової продукції у Львівській області

Види експорту промислової продукції	2011		2012		2013		2014		2015		2016		січень-жовтень 2017	
	тис. дол. США	%	тис. дол. США	%	тис. дол. США	%	тис. дол. США	%	тис. дол. США	%	тис. дол. США	%	тис. дол. США	%
<i>Експорт промислової продукції</i>	1165755,1	100,0	1287213,5	100,0	1232835,8	100,0	1205092,3	100,0	1048447,9	100,0	1112627,7	100,0	1148765,9	100,0
15. Жири та олії тваринного або рослинного походження	124901,6	10,7	291888,7	22,7	73070,3	5,9	52982,7	4,4	74818,4	7,1	86785,4	7,8	92625,9	8,1
20. Продукти переробки овочів	2496,5	0,2	33732,0	2,6	133970,3	10,9	98137,7	8,1	7899,6	0,8	23411,6	2,1	16930,8	1,5
23. Залишки і відходи харчової промисловості	8244,3	0,7	16904,9	1,3	12759,7	1,0	21112,3	1,8	49233,0	4,7	43495,7	3,9	16217,7	1,4
27. Палива мінеральні; нафта і продукти її перегонки	48415,3	4,2	1420,4	0,1	245,2	0,0	465,7	0,0	747,7	0,1	835,1	0,1	908,3	0,1
41. Шкури	12700,3	1,1	17908,1	1,4	27901,7	2,3	26818,3	2,2	23567,3	2,2	32950,0	3,0	39316,8	3,4
44. Деревина і вироби деревини	143414,2	12,3	147938,4	11,5	143104,7	11,6	150374,4	12,5	131496,4	12,5	126447,0	11,4	127977,2	11,1
48. Папір та картон	38373,3	3,3	43309,4	3,4	53580,0	4,3	49660,0	4,1	34972,8	3,3	28638,7	2,6	31562,2	2,7
61. Одяг та додаткові речі до одягу, трикотажні	46523,1	4,0	39435,7	3,1	40001,1	3,2	41521,1	3,4	38450,2	3,7	44164,7	4,0	36319,0	3,2
62. Одяг та додаткові речі до одягу, текстильні	89548,5	7,7	67868,4	5,3	66311,7	5,4	73358,9	6,1	64364,7	6,1	64366,1	5,8	57001,0	5,0
63. Інші готові текстильні вироби	29163,7	2,5	27851,1	2,2	28588,6	2,3	31824,1	2,6	27980,6	2,7	29113,2	2,6	30637,1	2,7
84. Реактори ядерні, котли, машини	33270,0	2,9	28594,4	2,2	25364,1	2,1	29284,9	2,4	26610,0	2,5	23975,7	2,2	25114,5	2,2
85. Електричні машини	291034,9	25,0	269314,4	20,9	320974,7	26,0	329498,7	27,3	294101,9	28,1	306021,9	27,5	325195,9	28,3
94. Меблі	88832,9	7,6	99649,6	7,7	105782,1	8,6	112814,6	9,4	100597,4	9,6	130138,0	11,7	161165,1	14,0
<i>Всього</i>	<i>956918,6</i>	<i>82,1</i>	<i>1085815,5</i>	<i>84,4</i>	<i>1031654,2</i>	<i>83,7</i>	<i>1017853,4</i>	<i>84,5</i>	<i>874840,0</i>	<i>83,4</i>	<i>940343,1</i>	<i>84,5</i>	<i>960971,5</i>	<i>83,7</i>

Побудовано за даними Головного управління статистики у Львівській області [4]

Як засвідчують статистичні дані, із 2013 року різко скоротилися обсяги надходжень прямих іноземних інвестицій, зокрема у промисловість. Так, у 2015 році

обсяг надходжень прямих іноземних інвестицій у промисловість знизився на 95,6%, порівняно із 2012 роком, коли значення обсягу надходжень було найвищим (263,1 млн. дол. США) (рис. 3). Водночас у 2016 спостерігалось зростання цього показника у 2,5 рази у порівнянні із 2015 роком, а протягом періоду січня-вересня 2017 року, порівняно із аналогічним періодом попереднього року – у 2,2 рази [4].

Рис. 3. Надходження прямих іноземних інвестицій в економіку Львівської області, млн. дол. США

Побудовано за даними Головного управління статистики у Львівській області [4]

Висновки. На основі проведеного аналізу стану та тенденцій розвитку експортоорієнтованих видів промислової діяльності у Львівській області, з'ясовано, що промисловість Львівської області має значні конкурентні переваги перед іншими видами економічної діяльності у сфері реалізації продукції, зокрема на закордонних ринках.

Отримані результати у статті

дозволяють відзначити ряд перспективних напрямків подальших розвідок, які полягають у розробленні комплексної методики оцінювання експортного потенціалу промисловості регіону, зокрема:

5. Каталог «Експортний потенціал Львівщини» / Департамент економічної політики Львівської обласної державної адміністрації. – 2017. – Режим доступу: <http://loda.gov.ua/news?id=31596>.

Таблиця 3

Експортоорієнтовані промислові підприємства, що функціонують у Львівській області

Види промисловості	Підприємства-експортери
<i>Будівельна промисловість</i>	ТзОВ «Керамбуд», ТзОВ «Лопатинський ТБЗ», ТзОВ «Українська геотехнічна дорога»
<i>Деревообробна промисловість</i>	ТзОВ «Агродерев», ТзОВ «Біотермал», ДП «Бродівське лісове господарство», Спільне українсько-німецьке підприємство фірма «Весттранс», ТзОВ «Вуд Індастріс», ТзОВ «ГалПак», ТзОВ «Гроховський і Ко», ТзОВ «Ельграф», ДП «Жовківське лісове господарство», ТзОВ «Інтер-Пак», ПАТ «Кохавинська паперова фабрика», ТзОВ «ЛІСГАЛ», ДП «Золочівське лісове господарство», ТзОВ «СВІСС КРОНО», ПП «Скіфи», ДП «Сколівське лісове господарство», ТзОВ «Стрийський паркет», ТзОВ «Спільне українсько-китайське підприємство «Укрлісхолдінг», ТзОВ «ДП МП Україна»
<i>Легка промисловість</i>	Компанія «Акрополіс», Дочірнє підприємство «Датський Текстиль», ТзОВ «Дюна-Веста», ТзОВ «ІТАЛІЯ-ДЖИНС-ГРУП», ПрАТ «ВАТ КАЛИНА», ПП «Львів-Пласт», ТзОВ «СЕНТІО», ТзОВ «Употек Україна»
<i>Машинобудівна промисловість</i>	ТзОВ «Діскавери – бурове обладнання», «Дослідно-механічний завод «Карпати», ТзОВ «Електроконтакт Україна», ПАТ «Концерн-Електрон», ТзОВ «Спільне українсько-німецьке підприємство «Сферос-Електрон», ТзОВ «Завод Електронпобутприлад», ПрАТ «Львівський електроламповий завод «ІСКРА», ПП «Ківшсервіс», ТзОВ «Кранбудмонтаж», СП ТзОВ «Олнова», ПрАТ «Самбірський приладобудівний завод «Омега», ПАТ «Бориславський завод «РЕМА», ТзОВ «Ромтех», ТзОВ «СІ ЕФ ТІ Україна», НВПІ «Спаринг-Віст Центр», ТзОВ «Тайм енд Спейс», Мале приватне підприємство «ТАКТ», ТзОВ «ХЕММЕЛЬ-Україна»
<i>Меблева промисловість</i>	ТзОВ «Червоноградський деревообробний комбінат», ТзОВ «Ембавуд Україна», ТзОВ «Західно-український гольф та кантрі клуб», ТзОВ «Майстер Клим», Фабрика «Меблі-Стиль», ТзОВ «Софас», ТзДВ «Фабрика «Трембіга»
<i>Металобробна промисловість</i>	ТзОВ «Гульдманн-Україна», ТОВ «Миколаївцемремонт», ТзОВ «Термопласт плюс», ТзОВ «ТЕХНОКАП УА»
<i>Поліграфічна промисловість</i>	ТзОВ «Видавничий Дім «Укрпол», ТзОВ «Домен Друк»
<i>Харчова промисловість</i>	ТзОВ «Агролайф корми» (ТМ Kormil), ТзОВ «Віденська кава», ТзОВ «Галка-Чай», ТзОВ «Галфрост», ТзОВ «Д-Мікс Україна», ПАТ «Компанія Ензим», ТзОВ «Західна Аграрна Компанія», ПП «Західний Буг», ТзОВ «Кормотех», ПП «Оліяр», ТзОВ «Перша приватна броварня», ТзОВ «Радехівський цукор», ТзОВ «Сотеко», ТзОВ «СУУР Україна», Фермерське господарство «Улар»
<i>Хімічна промисловість</i>	ТзОВ «Парфумерно-косметична фабрика «Галтерра», Завод «Полімер-Електрон», ТзОВ «Квазар», ТзОВ «ВО «Кристал», ТзОВ «Промсервіс», ТзОВ СП «РосанПак»

Сформовано на основі [5]

- дослідження розвитку експортного потенціалу промисловості у системі зовнішньоекономічної діяльності Львівської області;
- визначення перспективних напрямків розширення експортного потенціалу промисловості Львівської області;
- представлення механізмів нарощення експортного потенціалу промисловості Львівської області.

Список використаних джерел

1. Імплементация Угоди про асоціацію між Україною та ЄС: економічні виклики та нові можливості: наукова доповідь / наук. ред.: В.М. Геєць, Т.О. Осташко; ДУ «Інститут економіки та прогнозування НАН України». – К., 2016. – 184 с. – Режим доступу: <http://ief.org.ua/docs/sr/293.pdf>.
2. Промисловість України – 2016: стан та перспективи розвитку: науково-аналітична доповідь / О.І. Амоша, І.П. Булеєв, А.І. Землянкін, Л.О. Збаразська, Ю.М. Харазішвілі та ін.; Інститут економіки промисловості НАН України. – Київ, 2017. – 120 с. – Режим доступу: http://iep.com.ua/publ/informacijni_resursi/naukovi_dopovidi/promislovist_ukrajini_2016_stan_ta_perspektivi_rozvitku/2-1-0-95.
3. Конкуренентоспроможність промисловості регіонів України / [С.О. Ішук, Л.Й. Созанський, Р.В. Міхель, М.І. Бирка]; ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М.І. Долишнього НАН України»; [наук. ред. С. О. Ішук]. – Львів, 2016. – 73 с.
4. Статистична інформація / Головне управління статистики у Львівській області. – Режим доступу: <http://www.lv.ukrstat.gov.ua>.

References

1. Heyets, V. M., & Ostashko, T.O. (Eds.) (2016). *Implementatsiya Uhody pro asotsiatsiyu mizh Ukrainoyu ta ES: ekonomichni vyklyky ta novi mozhlyvosti [The implementation of the Agreement about Association between Ukraine and the EU: Economic Challenges and opportunities]* (Scientific report). Kyiv: Institute for Economics and Forecasting NAS of Ukraine. [in Ukrainian].
2. Amosha, O. I., Buluyeyev, I. P., Zemlyankin, A. I., Zbarazs'ka, L.O., Kharazishvili, Yu. M., & et. al. (2017). *Promyslovist' Ukrainy – 2016: stan ta perspektyvy rozvytku [Industry of Ukraine – 2016: the state and prospects of development]* (Scientific Report). Retrieved from http://iep.com.ua/publ/informacijni_resursi/naukovi_dopovidi/promislovist_ukrajini_2016_stan_ta_perspektivi_rozvitku/2-1-0-95 [in Ukrainian].
3. Ishchuk, S. O., Sozansky, L. Y., Mikhel, R. V., & Byrka, M. I. (2016). *Konkurentospromozhnist' promyslovosti rehioniv Ukrainy [Competitiveness of the industry of the regions of Ukraine]*. Retrieved from <http://ird.gov.ua/irdp/p20160601a.pdf> [in Ukrainian].
4. Main Department of Statistics in Lviv Region. *Statystychna informatsiya [Statistical Information]*. Retrieved from <http://www.lv.ukrstat.gov.ua> [in Ukrainian].
5. Department for Economic Policy of Lviv Regional State Administration (2017). *Eksportnyy potentsial L'vivshchyny [Export potential of Lviv region]*. Catalog. Retrieved from <http://loda.gov.ua/news?id=31596> [in Ukrainian].